Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

20. ledna 2022 *

„Kasační opravný prostředek – Státní podpory – Podpory ve prospěch letišť a leteckých společností – Rozhodnutí, kterým byla opatření ve prospěch letiště Frankfurt-Hahn kvalifikována jako státní podpora slučitelná s vnitřním trhem a kterým byla konstatována neexistence státních podpor ve prospěch leteckých společností využívajících toto letiště – Nepřípustnost žaloby na neplatnost – Článek 263 čtvrtý pododstavec SFEU – Fyzická nebo právnická osoba, které se dotčené rozhodnutí bezprostředně a osobně nedotýká – Účinná soudní ochrana“

Ve věci C-594/19 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 2. srpna 2019,

Deutsche Lufthansa AG, se sídlem v Kolíně nad Rýnem (Německo), zastoupená A. Martin-Ehlersem, Rechtsanwalt,

navrhovatelka,

další účastnice řízení:

Evropská komise, zastoupená T. Maxianem Ruschem a S. Noëm, jako zmocněnci,

žalovaná v prvním stupni,

Land Rheinland-Pfalz, zastoupená C. Koenigem, profesor,

vedlejší účastnice v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení K. Jürimäe, předsedkyně třetího senátu vykonávající funkci předsedy čtvrtého senátu, S. Rodin (zpravodaj) a N. Piçarra, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

* Jednací jazyk: němčina.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Kasačním opravným prostředkem se společnost Deutsche Lufthansa AG domáhá zrušení usnesení Tribunálu Evropské unie ze dne 17. května 2019, Deutsche Lufthansa v. Komise (T-764/15, nezveřejněné, dále jen „napadené usnesení“, EU:T:2019:349), kterým Tribunál odmítl jako nepřípustnou její žalobu na zrušení rozhodnutí Komise (EU) 2016/788 ze dne 1. října 2014 o státní podpoře SA.32833 (11/C) (ex 11/NN), kterou poskytlo Německo v souvislosti s opatřeními v oblasti financování letiště Frankfurt-Hahn v období od roku 2009 do roku 2011 (Úř. věst. 2016, L 134, s. 1, dále je „sporné rozhodnutí“).

Skutečnosti předcházející sporu a sporné rozhodnutí

2 Skutečnosti předcházející sporu byly v napadeném usnesení vylíčeny následovně:

„1 Žalobkyně [Deutsche Lufthansa] je letecká společnost se sídlem v Německu, jejíž hlavní činnost spočívá v přepravě cestujících. Její nejdůležitější základnou je letiště ve Frankfurtu nad Mohanem (Německo).

2 Ryanair Ltd je irskou nízkonákladovou leteckou společností, která využívá zařízení letiště Frankfurt-Hahn (Německo).

3 Letiště Frankfurt-Hahn se nachází na území spolkové země Porýní-Falc (Německo) ve vzdálenosti přibližně 120 km od Frankfurtu nad Mohanem a 115 km od letiště Frankfurt nad Mohanem. Do roku 1992 se na místě, kde je letiště Frankfurt-Hahn, nacházela vojenská základna. Tato základna byla následně přeměněna na civilní letiště.

4 Od 1. ledna 1998 bylo provozování letiště Frankfurt-Hahn svěřeno společnosti Flughafen Frankfurt Hahn GmbH (dále jen „FFHG“ […]), jejíž kapitál vlastnila společnost Flughafen Frankfurt/Main GmbH, provozovatelka letiště Frankfurt nad Mohanem, jakožto většinový akcionář, a dále spolková země Porýní-Falc […]. Dne 31. prosince 2008 prodala Flughafen Frankfurt/Main všechny své podíly ve společnosti FFHG spolkové zemi Porýní-Falc, která do roku 2017 vlastnila většinový podíl ve výši 82,5 %, přičemž zbývajících 17,5 % držela spolková země Hesensko (Německo), která odkoupila podíl na kapitálu společnosti FFHG v roce 2002.

5 Ode dne 19. února 2009 je společnost FFHG součástí sdružené hotovosti (*cash pooling*) spolkové země Porýní-Falc. Tento *pooling* je systémem, jehož cílem je optimalizovat využívání nadbytku finančních prostředků jednotlivých holdingů, nadací a veřejnoprávních podniků této spolkové země. Na základě této účasti byla společnosti FFHG poskytnuta úvěrová linka ve výši 45 milionů eur. Jedná se o první opatření zkoumané ve [sporném] rozhodnutí.

6 V roce 2009 získala FFHG rovněž pět půjček od Investitions und Strukturbank spolkové země Porýní-Falc (dále jen „ISB“). Jedná se o druhé opatření zkoumané ve [sporném] rozhodnutí.

7 Za půjčky poskytnuté ISB poskytla 100% záruku spolková země Porýní-Falc. Jedná se o třetí opatření zkoumané ve [sporném] rozhodnutí.

8 Dopisem ze dne 17. června 2008 informovala Komise Evropských společenství Spolkovou republiku Německo o svém rozhodnutí zahájit první formální vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU týkající se financování společnosti FFHG a jejích finančních vztahů zejména se společností Ryanair. Tato věc byla zapsána pod číslem SA.21121 a týkala se dvanácti opatření, z nichž sedm bylo přijato ve prospěch společnosti FFHG a pět se týkalo společnosti Ryanair, a některá z nich i dalších leteckých společností (dále jen „řízení Hahn I“). Toto řízení vyústilo v přijetí rozhodnutí Komise (EU) 2016/789 ze dne 1. října 2014 o státní podpoře SA.21121 (C 29/08) (ex NN 54/07), kterou poskytlo Německo v souvislosti s financováním letiště Frankfurt-Hahn a finančními vztahy mezi letištěm a společností Ryanair (Úř. věst. 2016, L 134, s. 46, dále jen „rozhodnutí Hahn I“). Toto rozhodnutí je předmětem žaloby Deutsche Lufthansa v. Komise, zapsané do rejstříku kanceláře Tribunálu pod číslem T-492/15.

9 Mezitím Komise dopisem ze dne 13. července 2011 oznámila Spolkové republice Německo druhé rozhodnutí zahájit formální vyšetřovací řízení týkající se údajné státní podpory ve prospěch letiště Frankfurt-Hahn, která spočívala ve třech opatřeních uvedených v bodech 5 až 7 výše (dále jen „[dotčená] opatření“). Toto rozhodnutí bylo vyhlášeno v *Úředním věstníku Evropské unie* dne 21. července 2012 (Úř. věst. 2012, C 216, s. 1, dále jen „rozhodnutí Hahn II“).

[Sporné rozhodnutí]

10 Ve [sporném] rozhodnutí měla Komise nejprve za to, že zaprvé úvěrová linka poskytnutá společnosti FFHG prostřednictvím *cash poolingu* spolkové země Porýní-Falc, zadruhé půjčky č. 2 a 5 poskytnuté ISB a zatřetí záruka spolkové země Porýní-Falc za účelem pokrytí celé výše nesplacených půjček poskytnutých ISB představují státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, které jsou slučitelné s vnitřním trhem na základě čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU. Komise dále dospěla k závěru, že půjčky č. 1, 3 a 4 poskytnuté ISB nepředstavují státní podpory.

11 Kromě rozhodnutí Hahn I citovaného v bodě 8 výše a [sporného] rozhodnutí přijala Komise dne 31. července 2017 rozhodnutí C(2017) 5289 o státní podpoře SA.47969, kterou poskytlo Německo v souvislosti s provozováním letiště Frankfurt-Hahn (Úř. věst. 2018, C 121, s. 9, dále jen „rozhodnutí Hahn III“). Tohoto rozhodnutí se týká žaloba zapsaná do rejstříku kanceláře Tribunálu pod číslem T-218/18. Konečně Komise zahájila řízení na základě stížnosti navrhovatelky podané v roce 2015 a zapsané do rejstříku pod číslem SA.43260, které bylo několikrát rozšířeno, aby zahrnulo čtrnáct dalších opatření ve prospěch letiště Frankfurt-Hahn a společnosti Ryanair (dále jen ‚řízení Hahn IV‘).“

Řízení před Tribunálem a napadené usnesení

3 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 29. prosince 2015 podala navrhovatelka žalobu na zrušení sporného rozhodnutí.

4 Dne 11. března 2016 vznesla Evropská komise samostatným podáním námitku nepřípustnosti, k níž mimo jiné navrhovatelka předložila vyjádření dne 31. května téhož roku.

5 Přestože Tribunál rozhodl usnesením ze dne 5. září 2017 o spojení posouzení námitky nepřípustnosti vznesené Komisí s věcí samou, měl následně za to, že je na základě výměny spisů účastnic řízení dostatečně informován, aby rozhodl o této námitce usnesením.

6 Komise, podporovaná spolkovou zemí Porýní-Falc jakožto vedlejší účastnicí řízení v prvním stupni, v námitce nepřípustnosti zpochybnila aktivní legitimaci navrhovatelky, jelikož nebyla sporným rozhodnutím bezprostředně ani osobně dotčena ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU.

7 V napadeném usnesení Tribunál nejprve konstatoval, že sporné rozhodnutí není navrhovatelce určeno, a poté zkoumal, zda je aktivně legitimována proto, že se jí toto rozhodnutí bezprostředně a osobně dotýká ve smyslu druhé hypotézy stanovené v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU, nebo proto, že je bezprostředně dotčena napadeným rozhodnutím, a že toto rozhodnutí představuje akt s obecnou působností [nařizovací akt], který nevyžaduje přijetí prováděcích opatření ve smyslu třetí hypotézy stanovené tímto ustanovením.

8 Toto posouzení bylo provedeno postupně, a to jednak v bodech 85 až 145 napadeného usnesení z hlediska aktivní legitimace podle druhé hypotézy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU a jednak, pokud jde o aktivní legitimaci na základě třetí hypotézy stanovené v tomto ustanovení, v bodech 146 až 150 tohoto usnesení.

9 Za tímto účelem Tribunál nejprve zkoumal, zda je navrhovatelka sporným rozhodnutím osobně dotčena ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce druhé části věty SFEU.

10 V této souvislosti Tribunál nejprve v bodě 95 napadeného usnesení konstatoval, že s ohledem na argumenty navrhovatelky je třeba zkoumat, zda je navrhovatelka sporným rozhodnutím osobně dotčena, aniž rozlišoval mezi dotčenými opatřeními.

11 V tomto ohledu Tribunál v bodech 96 až 109 napadeného usnesení zkoumal, zda situace navrhovatelky může být navzdory skutečnosti, že v projednávané věci bylo zahájeno formální vyšetřovací řízení, postavena na roveň situaci zúčastněné strany, která se domáhá zrušení rozhodnutí přijatého bez formálního vyšetřovacího řízení. V bodě 110 tohoto usnesení rozhodl, že tomu tak není a že k odůvodnění přípustnosti její žaloby na neplatnost nestačí, že se dovolává svého postavení zúčastněné třetí strany z titulu podniku konkrurujícího společnosti Ryanair, na níž byla sporná opatření převedena.

12 Dále Tribunál zkoumal argumenty navrhovatelky vycházející ze skutečnosti, že je osobně dotčena sporným rozhodnutím přijatým na konci formálního vyšetřovacího řízení, a zejména v bodě 142 napadeného usnesení konstatoval, že navrhovatelka náležitě nevysvětlila, proč je sporné rozhodnutí způsobilé poškodit její oprávněné zájmy tím, že podstatně zasahuje do jejího postavení na dotčeném trhu. V bodě 144 tohoto usnesení proto rozhodl, že navrhovatelka neprokázala, zejména s ohledem na svůj konkurenční vztah s podnikem, který má z dotčených opatření prospěch, že je sporným rozhodnutím osobně dotčena ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce druhé části věty SFEU.

13 Tribunál tedy poté, co zkoumal, zda je žaloba přípustná na základě čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU, v bodě 150 napadeného usnesení konstatoval, že dotčená opatření nebyla poskytnuta na základě režimu podpor, a mají tedy individuální povahu. Z tohoto konstatování vyvodil závěr, že sporné rozhodnutí nelze kvalifikovat jako „nařizovací akt“ ve smyslu tohoto ustanovení a že navrhovatelka není oprávněna toto rozhodnutí z tohoto důvodu napadnout.

14 Tribunál proto zamítl žalobu jako nepřípustnou.

Návrhová žádání účastnic řízení a řízení před Soudním dvorem

15 Navrhovatelka navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zrušil napadené usnesení,

– vyhověl návrhovým žádáním vzneseným v prvním stupni a zrušil sporné rozhodnutí;

– podpůrně vrátil věc Tribunálu a

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení;

16 Komise a spolková země Porýní-Falc navrhují, aby Soudní dvůr:

– kasační opravný prostředek zamítl a

– uložil navrhovatelce náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

17 Na podporu kasačního opravného prostředku předkládá navrhovatelka šest důvodů. První důvod kasačního opravného prostředku vychází z procesního pochybení, porušení čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU a článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) v tom, že Tribunál pro účely odůvodnění napadeného usnesení odkázal na rozhodnutí o zahájení řízení Hahn IV, aniž v tomto ohledu navrhovatelku předem vyslechl. Druhý důvod kasačního opravného prostředku vychází ze zjevně nesprávného posouzení a z porušení čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, jakož i povinnosti uvést odůvodnění s ohledem na režimy podpor. Třetí důvod kasačního opravného prostředku vychází z porušení čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, článků 47 a 41 Listiny, procesních záruk a zjevně nesprávného posouzení, jelikož Tribunál nepoužil „první alternativu“ judikatury vycházející z rozsudku ze dne 17. září 2015, Mory a další v. Komise (C-33/14 P, EU:C:2015:609). Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku vychází z porušení čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU z důvodu nesprávného použití hmotněprávních podmínek „druhé alternativy“ vyplývající z této judikatury. Pátý důvod kasačního opravného prostředku vychází z porušení čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, zásad účinné soudní ochrany a rovnosti zbraní, jakož i ze zjevně nesprávného posouzení, jelikož Tribunál použil příliš přísná kritéria pro prokázání podstatného zásahu do jejího postavení na dotčeném trhu. Šestý důvod kasačního opravného prostředku vychází ze zjevně nesprávného posouzení, když měl Tribunál za to, že opatření, která jsou předmětem sporného rozhodnutí, podstatně nezasahují do jejího postavení na dotčeném trhu.

K prvnímu a třetímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícím z nesprávných právních posouzení a porušení procesních práv navrhovatelky v tom, že Tribunál nezkoumal

otázku, zda je navrhovatelka sporným rozhodnutím osobně dotčena z hlediska kritéria ochrany procesních práv zúčastněné strany ve správním řízení před Komisí

Argumentace účastnic řízení

18 V rámci prvního a třetího důvodu kasačního opravného prostředku, které směřují proti bodům 96 až 110, jakož i bodu 112 a následujících napadeného usnesení a je je třeba zkoumat společně, navrhovatelka Tribunálu vytýká, že se dopustil nesprávných právních posouzení, když nezkoumal, zda je sporným rozhodnutím „osobně dotčena" ve smyslu druhé hypotézy uvedené v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU, a to z hlediska kritéria ochrany procesních práv zúčastněné strany ve správním řízení před Komisí.

19 V rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu vytýká, že se dopustil nesprávného právního posouzení tím, že v bodech 101 až 110 napadeného usnesení konstatoval, že žaloba je nepřípustná z důvodu, že Komise mezitím zkoumala dotčená opatření v rozhodnutí o zahájení řízení Hahn IV. Podle názoru navrhovatelky je zaprvé toto posouzení jak ze skutkového, tak z právního hlediska nesprávné, a zadruhé s ohledem na toto rozhodnutí, které je neúplné a bylo zveřejněno jen krátce před přijetím napadeného usnesení, porušil Tribunál kromě čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU i článek 47 Listiny a právo navrhovatelky být vyslechnuta.

20 Komise a spolková země Porýní-Falc mají za to, že tyto argumenty musí být odmítnuty jako irelevantní a každopádně jako neopodstatněné.

21 V rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu zejména vytýká, že v bodě 112 a následujících napadeného usnesení zkoumal, zda je sporným rozhodnutím „osobně dotčena" ve smyslu druhé hypotézy uvedené v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU, a to nikoli z hlediska toho, co podle jejího tvrzení představuje „první alternativu" judikatury vycházející z rozsudku ze dne 17. září 2015, Mory a další v. Komise (C-33/14 P, EU:C:2015:609), která se týká ochrany procesních práv zúčastněné strany ve správním řízení před Komisí, ale z hlediska údajné „druhé alternativy" vzešlé z této judikatury, jež se týká podstatného zásahu do postavení této strany na dotčeném trhu. V tomto ohledu uvádí, že Tribunál v bodech 96 až 110 tohoto usnesení nesprávně odmítl její argumenty vytýkající Komisi, že neprovedla řádné formální vyšetřovací řízení, jelikož nezohlednila podstatné skutkové okolnosti. V projednávané věci se přitom jedná o zvláštní situaci, ve které Komise zcela zjevně odmítla zohlednit skutečnosti, které navrhovatelka jakožto účastnice řízení prokázala a které jsou určující pro rozhodnutí sporu. Tím Komise svévolně porušila procesní práva navrhovatelky.

22 V první části tohoto důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka konkrétně tvrdí, že se řízení, které je základem projednávané věci, řídilo nařízením Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [108 SFEU] (Úř. věst. 1999, L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 322), a že měla být kvalifikována jako „zúčastněná strana" ve smyslu čl. 1 písm. h) tohoto nařízení, což jí podle čl. 108 odst. 2 SFEU zakládá právo být vyslechnuta, jakož i práva stanovená v článku 20 uvedeného nařízení. V souladu s tím, jak Soudní dvůr rozhodl v bodech 22 a 23 rozsudku ze dne 28. ledna 1986, Cofaz a další v. Komise (169/84, EU:C:1986:42), ve spojení s článkem 47 Listiny, musí mít navrhovatelka podle svého názoru možnost podat žalobu za účelem ochrany svých zájmů. Procesní práva navrhovatelky spočívají zejména v tom, že Komise musí zohlednit a posoudit veškeré skutečnosti, které předloží a které jsou určující pro vyřešení sporu v kontextu, do kterého spadají.

23 V rámci druhé části třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že jak již uvedla před Tribunálem, Komise sice v projednávané věci zahájila formální vyšetřovací řízení, avšak toto řízení nebylo vedeno řádně a netýkalo se skutkových okolností jako celku. Tribunál nezkoumal ani *a fortiori* neodůvodnil, v čem nelze situaci navrhovatelky přirovnat k situaci zúčastněné strany, která se domáhá zrušení rozhodnutí přijatého bez formálního vyšetřovacího řízení.

24 Ve třetí části třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Tribunál také porušil zásadu řádné správy zaručenou článkem 41 Listiny a nezohlednil porušení této zásady ze strany Komise. Tribunál nevzal v úvahu některé okolnosti, jako je skutečnost, že rozhodnutí Hahn I a sporné rozhodnutí byla přijata sotva pět měsíců po posledních připomínkách navrhovatelky a že Komise diskriminovala navrhovatelku tím, že nezohlednila skutečnosti, které byly nepříznivé pro společnosti FFHG a Ryanair. Tribunál navíc nevzal v úvahu okolnost, že Komise neodůvodnila, proč nezohlednila některé skutkové okolnosti v rámci řízení, které vedlo k vydání sporného rozhodnutí, ani proč opatření týkající se letiště Frankfurt-Hahn byla předmětem několika rozhodnutí. V takové situaci přitom musí mít navrhovatelka možnost podat opravný prostředek k uplatnění svých procesních práv.

25 Ve čtvrté a páté části třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka uvádí, že Tribunál v bodě 105 napadeného usnesení neprávem stanovil nový požadavek týkající se „celkového scénáře“. Tento požadavek nemá podle ní oporu ani v unijním právu, ani v judikatuře unijních soudů. Tato judikatura naopak vyžaduje, aby Komise zkoumala obchodní transakci jako „celek“, což znamená, že zohlední veškeré relevantní skutečnosti. Komise však takové posouzení neprovedla, i když navrhovatelka právně dostačujícím způsobem doložila kontext, do kterého spadají skutečnosti analyzované Komisí. Mimoto povinnost Komise provést posouzení zahrnuje přinejmenším v projednávané věci převod státních podpor provedený společností FFHG ve prospěch společnosti Ryanair, což Tribunál neověřil.

26 V šesté části třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že může zpochybnit porušení svých procesních práv pouze prostřednictvím žaloby na neplatnost, jelikož žaloba pro nečinnost není v projednávané věci vhodná nebo přípustná.

27 Z toho podle názoru navrhovatelky vyplývá, že pro účely zkoumání přípustnosti žaloby podané soutěžitelem nemůže být s navrhovatelkou zacházeno tak, jako by Komise vedla řádné formální vyšetřovací řízení.

28 Komise má stejně jako spolková země Porýní-Falc za to, že třetí důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnut v plném rozsahu jako neopodstatněný. Podle Komise je tento důvod kasačního opravného prostředku navíc zčásti nepřípustný, jelikož se týká jednak skutkových zjištění učiněných Tribunálem a jednak obsahuje argumenty, které nebyly předloženy v prvním stupni.

Závěry Soudního dvora

29 Nejprve je třeba připomenout, že přípustnost žaloby podané na základě článku 263 čtvrtého pododstavce SFEU fyzickou či právnickou osobou proti aktu, který jí není určen, je podmíněna tím, že bude uznána její aktivní legitimace, která je dána ve dvou případech. Zaprvé může být takováto žaloba podána za podmínky, že se tento akt dané osoby bezprostředně a osobně dotýká. Zadruhé může takováto osoba podat žalobu proti nařizovacímu aktu, který nevyžaduje přijetí prováděcích opatření, pokud se jí bezprostředně dotýká (v tomto smyslu viz zejména rozsudky ze

dne 17. září 2015, Mory a další v. Komise, C-33/14 P, EU:C:2015:609, body 59 a 91; ze dne 13. března 2018, Industrias Químicas del Vallés v. Komise, C-244/16 P, EU:C:2018:177, bod 39, jakož i ze dne 15. července 2021, Deutsche Lufthansa v. Komise, C-453/19 P, EU:C:2021:608, bod 31).

30 V bodech 85 až 144 napadeného usnesení Tribunál zkoumal, zda má navrhovatelka aktivní legitimaci z hlediska prvního případu uvedeného v předchozím bodě, tedy zda se jí sporné rozhodnutí bezprostředně a osobně dotýká.

31 V tomto ohledu vyplývá z ustálené judikatury Soudního dvora, že subjekty jiné než adresáti rozhodnutí mohou tvrdit, že jsou osobně dotčeny, pouze pokud jsou tímto rozhodnutím zasaženy z důvodu určitých vlastností, které jsou pro ně zvláštní, nebo faktické situace, která je vymezuje vzhledem ke všem ostatním osobám, a tím je individualizuje způsobem obdobným tomu, jakým by byl individualizován adresát takového rozhodnutí (v tomto smyslu viz zejména rozsudky ze dne 15. července 1963, Plaumann v. Komise, 25/62, EU:C:1963:17, s. 223; ze dne 28. ledna 1986, Cofaz a další v. Komise, 169/84, EU:C:1986:42, bod 22; ze dne 22. listopadu 2007, Sniace v. Komise, C-260/05 P, EU:C:2007:700, bod 53; ze dne 17. září 2015, Mory a další v. Komise, C-33/14 P, EU:C:2015:609, bod 93, jakož i ze dne 15. července 2021, Deutsche Lufthansa v. Komise, C-453/19 P, EU:C:2021:608, bod 33).

32 V rámci prvního a třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu vytýká, že zkoumal, zda byla sporným rozhodnutím osobně dotčena, z hlediska kritéria podstatného zásahu do jejího postavení na dotčeném trhu, a nikoli z hlediska kritéria ochrany procesních práv zúčastněné strany ve správním řízení před Komisí.

33 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v rámci řízení o kontrole státních podpor upraveného v článku 108 SFEU, musí být rozlišována jednak předběžná fáze zkoumání podpor zavedená v odstavci 3 tohoto článku, jejímž cílem je pouze umožnit Komisi, aby si utvořila prvotní názor na to, zda je předmětná podpora částečně či plně slučitelná, a jednak fáze vyšetřování uvedená v odstavci 2 téhož článku. Právě až v rámci této druhé fáze, která má umožnit Komisi, aby získala úplné informace o všech okolnostech věci, ukládá Smlouva o FEU Komisi povinnost vyzvat zúčastněné strany, aby předložily připomínky (rozsudek ze dne 17. září 2015, Mory a další v. Komise, C-33/14 P, EU:C:2015:609, bod 94, jakož i ze dne 15. července 2021, Deutsche Lufthansa v. Komise, C-453/19 P, EU:C:2021:608, bod 35).

34 Z toho plyne, že jestliže Komise, ač nezahájila formální vyšetřovací řízení stanovené v čl. 108 odst. 2 SFEU, rozhodnutím přijatým na základě odstavce 3 téhož článku konstatuje, že podpora je slučitelná s vnitřním trhem, mohou se nositelé těchto procesních záruk domoci jejich dodržení, pouze pokud mají možnost toto rozhodnutí zpochybnit před unijním soudem. Z těchto důvodů unijní soud prohlásí za přípustnou žalobu na zrušení takového rozhodnutí podanou zúčastněnou stranou ve smyslu čl. 108 odst. 2 SFEU, pokud autor této žaloby jejím podáním sleduje zajištění ochrany procesních práv, kterých požívá na základě tohoto posledně uvedeného ustanovení. Soudní dvůr uvedl, že takovými zúčastněnými stranami jsou osoby, podniky nebo sdružení, jejichž zájmy mohou být dotčeny poskytnutím podpory, tj. zejména podniky soutěžící s příjemci této podpory a profesní organizace (rozsudek ze dne 17. září 2015, Mory a další v. Komise, C-33/14 P, EU:C:2015:609, body 95 a 96, jakož i ze dne 15. července 2021, Deutsche Lufthansa v. Komise, C-453/19 P, EU:C:2021:608, bod 36).

35 Naproti tomu, pokud žalobce zpochybní opodstatněnost rozhodnutí o posouzení podpory přijaté na základě čl. 108 odst. 3 SFEU nebo rozhodnutí na konci formálního vyšetřovacího řízení, pouhá skutečnost, že může být považován za „zúčastněnou stranu“ ve smyslu odst. 2 tohoto článku, nemůže stačit pro uznání přípustnosti žaloby. V takovém případě musí prokázat, že má zvláštní postavení ve smyslu judikatury připomenuté v bodě 31 tohoto rozsudku. Tak je tomu zejména tehdy, když je žalobcovo postavení na trhu podstatně dotčeno podporou, která je předmětem dotčeného rozhodnutí (rozsudek ze dne 17. září 2015, Mory a další v. Komise, C-33/14 P, EU:C:2015:609, bod 97, jakož i ze dne 15. července 2021, Deutsche Lufthansa v. Komise, C-453/19 P, EU:C:2021:608, bod 38).

36 Jak v tomto ohledu Tribunál právem připomněl v bodě 93 napadeného usnesení, za osobně dotčené rozhodnutím Komise, kterým se ukončuje formální vyšetřovací řízení, byly uznány kromě podniku, který je příjemcem podpory, i podniky konkurující posledně uvedenému, které hrály aktivní úlohu v rámci takového řízení, pokud jejich postavení na trhu bylo podporou, která je předmětem napadeného rozhodnutí, podstatně zasaženo (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. července 2021, Deutsche Lufthansa v. Komise, C-453/19 P, EU:C:2021:608, bod 38 a citovaná judikatura).

37 V projednávané věci bylo sporné rozhodnutí přijato, jak ostatně připouští navrhovatelka, na konci formálního vyšetřovacího řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU.

38 Za těchto podmínek a na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelka, nemohla její žaloba podaná proti tomuto rozhodnutí spadat pod případ popsaný v bodě 34 tohoto rozsudku. V rozsahu, v němž navrhovatelka opírá své argumenty o body 22 a 23 rozsudku ze dne 28. ledna 1986, Cofaz a další v. Komise (169/84, EU:C:1986:42), postačí uvést, že tyto body musí být vykládány ve spojení s bodem 25 tohoto rozsudku, který potvrzuje, že pouhá skutečnost, že podnik hrál aktivní úlohu v rámci formálního vyšetřovacího řízení, nestačí k závěru, že je osobně dotčen rozhodnutím, kterým se toto řízení ukončuje.

39 Argumenty navrhovatelky, že formální vyšetřovací řízení vedené Komisí bylo stiženo nesrovnalostmi, jelikož sporné rozhodnutí spočívá na neúplných nebo nesprávně posouzených skutkových okolnostech, nebo také argumenty vycházející z přijetí a údajné neúplnosti rozhodnutí o zahájení řízení Hahn IV, jakož i rozhodnutí Hahn I a Hahn II, nemohou tento závěr zpochybnit.

40 Judikatura týkající se přípustnosti žaloby proti rozhodnutí přijatému na závěr formálního vyšetřovacího řízení se totiž použije bez rozdílu mezi jednotlivými žalobními důvody, které mohou být uplatněny na podporu takové žaloby. Kromě toho je třeba konstatovat, že navrhovatelka pod záminkou údajných procesních nesrovnalostí ve skutečnosti kritizuje věcná posouzení Komise uvedená ve sporném rozhodnutí, ačkoli se diskuze před Tribunálem týkala přípustnosti žaloby podané proti tomuto rozhodnutí.

41 Za těchto podmínek nemá otázka, zda formální vyšetřovací řízení, které vedlo k vydání sporného rozhodnutí, zahrnovalo všechny relevantní skutečnosti, nebo zda takové skutečnosti byly zkoumány v rámci jiného řízení, jako je v projednávané věci řízení Hahn IV, jako taková vliv na použitelnost judikatury připomenuté v bodech 36 a 38 tohoto rozsudku. Tribunál se k těmto aspektům vyjádřil jen pro úplnost v bodech 101 až 110 napadeného usnesení v reakci na argumenty navrhovatelky předložené k prokázání toho, že její situaci je třeba považovat za situaci zúčastněné strany domáhající se zrušení rozhodnutí přijatého bez formálního vyšetřovacího řízení.

42 První a třetí důvod kasačního opravného prostředku je proto třeba zamítnout jako irelevantní v rozsahu, v němž se týkají uvedených bodů napadeného usnesení.

43 Tribunál se tedy nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 111 napadeného usnesení a pro účely zkoumání, které provedl v bodě 112 a následujících tohoto usnesení z hlediska čl. 263 čtvrtého pododstavce druhé části věty SFEU, konstatoval, že pouhá účast navrhovatelky ve správním řízení nestačí k prokázání toho, že je sporným rozhodnutím osobně dotčena ve smyslu tohoto ustanovení.

44 Z předcházejících úvah vyplývá, že první a třetí důvod kasačního opravného prostředku musí být zčásti odmítnuty jako nepřípustné a zčásti zamítnuty jako neopodstatněné.

Ke druhému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu ze zjevně nesprávného posouzení a porušení čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU, jakož i povinnosti uvést odůvodnění v rozsahu, v němž Tribunál sporné rozhodnutí nekvalifikoval jako „nařizovací akt“ ve smyslu tohoto ustanovení

Argumentace účastnic řízení

45 V rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu vytýká, že porušil čl. 263 čtvrtý pododstavec třetí část věty SFEU, když měl v bodech 146 až 150 napadeného usnesení za to, že sporné rozhodnutí není „nařizovacím aktem“ ve smyslu tohoto ustanovení, a že navrhovatelka proto nemá aktivní legitimaci podle uvedeného ustanovení.

46 Navrhovatelka zejména tvrdí, že 45 milionů eur pocházejících z *cash poolingu* spolkové země Porýní-Falc ve prospěch společnosti FFHG představují režim podpor. V tomto ohledu Tribunál podle jejího názoru nezohlednil skutečnosti umožňující konstatovat takovou kvalifikaci a dopustil se tím nesprávného právního posouzení, jakož i porušení povinnosti uvést odůvodnění tím, že existenci takového režimu podpor popřel. V projednávané věci použila FFHG podpory získané tímto způsobem ve prospěch společnosti Ryanair, a z tohoto důvodu je na ni převedla. V této souvislosti Tribunál nevzal v potaz rozsah povinnosti Komise provést posouzení. V důsledku toho rovněž neověřil, zda Komise dodržela povinnost posouzení, čímž se dopustil nesprávného právního posouzení. Tribunál se také dopustil nesprávného právního posouzení, když popřel existenci povinnosti Komise provést posouzení ohledně převodu státních podpor na společnost Ryanair. V každém případě je podle navrhovatelky prokázáno, že FFHG použila podpory, které jí byly poskytnuty, ve prospěch společnosti Ryanair, aby pokryla ztráty vzniklé smlouvou uzavřenou mezi těmito dvěma stranami v roce 2005 a financovala infrastrukturu určenou společnosti Ryanair.

47 Podle tvrzení navrhovatelky se na finanční prostředky z *cash poolingu* spolkové země Porýní-Falc použije rozsudek ze dne 6. listopadu 2018, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise, Komise v. Scuola Elementare Maria Montessori a Komise v. Ferracci (C-622/16 P až C-624/16 P, EU:C:2018:873). Z této judikatury podle jejího názoru vyplývá, že stačí, aby žalobce prokázal, že je dotyčným aktem bezprostředně dotčen, a že má v této souvislosti doložit, že tento akt může skutečně narušit hospodářskou soutěž na dotčeném trhu. Tyto podmínky jsou, jak podle navrhovatelky vyplývá z jí předložených důkazů, v projednávané věci splněny. Napadené usnesení je tedy z právního hlediska nesprávné a žaloba v prvním stupni měla být prohlášena za přípustnou.

48 Komise a spolková země Porýní-Falc tvrdí, že druhý důvod kasačního opravného prostředku musí být odmítnut jako zjevně nepřípustný, jelikož se týká skutkových zjištění a představuje v každém případě nové argumenty. Tento důvod kasačního opravného prostředku je podle jejich názoru také irelevantní nebo přinejmenším neopodstatněný.

Závěry Soudního dvora

49 Zaprvé je třeba připomenout, že Lisabonskou smlouvou byla do čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU doplněna třetí část věty, která zmírnila podmínky přípustnosti žalob na neplatnost podaných fyzickými a právnickými osobami. Tato část věty totiž neváže přípustnost žalob na neplatnost podaných fyzickými a právnickými osobami na podmínku osobního dotčení dotčeným aktem a umožňuje tento procesní prostředek v případě „právních aktů s obecnou působností [nařizovacích aktů]“, které nevyžadují přijetí prováděcích opatření a dotýkají se žalobce bezprostředně (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. listopadu 2018, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise, Komise v. Scuola Elementare Maria Montessori a Komise v. Ferracci, C-622/16 P až C-624/16 P, EU:C:2018:873, bod 22 a citovaná judikatura).

50 Z ustálené judikatury Soudního dvora dále vyplývá, že rozhodnutí Komise, jehož cílem je povolit nebo zakázat „režim podpor“, má obecnou působnost, a může být tedy kvalifikováno jako „nařizovací akt“ ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. listopadu 2018, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise, Komise v. Scuola Elementare Maria Montessori a Komise v. Ferracci, C-622/16 P až C-624/16 P, EU:C:2018:873, body 31 a 32, jakož i citovaná judikatura).

51 V bodě 150 napadeného usnesení přitom Tribunál konstatoval, že dotčená opatření nebyla poskytnuta na základě režimu podpor a mají individuální povahu, což navrhovatelka zpochybňuje z důvodu, že jedno ze tří opatření podpor, která jsou předmětem sporného rozhodnutí, a sice *cash pooling* spolkové země Porýní-Falc, režim podpor představuje.

52 Je však třeba konstatovat, že argumenty navrhovatelky v konečném důsledku zpochybňují kvalifikaci tohoto opatření provedenou z hlediska kritérií stanovených v čl. 1 písm. d) nařízení č. 659/1999, a že uvedená argumentace je tedy ve stadiu kasačního opravného prostředku nepřípustná.

53 Druhý důvod kasačního opravného prostředku je proto třeba odmítnout jako nepřípustný, aniž je nezbytné rozhodnout o všech argumentech předložených navrhovatelkou na podporu tohoto důvodu.

Ke čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU tím, že Tribunál nesprávně použil hmotněprávní podmínky „druhé alternativy“ judikatury vycházející z rozsudku ze dne 17. září 2015, Mory a další v. Komise (C-33/14 P, EU:C:2015:609)

Argumentace účastnic řízení

54 V rámci čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka podpůrně vytýká Tribunálu, že v bodě 111 a následujících napadeného usnesení nesprávně použil hmotněprávní podmínky toho, co označuje jako „druhou alternativu“ judikatury vycházející z rozsudku ze dne

17. září 2015, Mory a další v. Komise (C-33/14 P, EU:C:2015:609), jelikož otázka, zda dotčená opatření podstatně zasáhla do postavení navrhovatelky na dotčeném trhu, představuje pouze jedno z kritérií k určení, zda jimi byla osobně dotčena. V bodě 114 a násl. napadeného usnesení však Tribunál podle jejího názoru nezkoumal, zda v konkrétní situaci projednávané věci existují jiné skutečnosti, které ji vymezují ve vztahu ke všem ostatním osobám.

55 Komise a spolková země Porýní-Falc mají za to, že čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnut jako neopodstatněný.

Závěry Soudního dvora

56 Postačí uvést, jak vyplývá zejména z bodů 32 až 43 tohoto rozsudku, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 111 a následujících napadeného usnesení rozhodl, že navrhovatelka není sporným rozhodnutím osobně dotčena ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, když toto rozhodnutí bylo přijato na konci formálního vyšetřovacího řízení s ohledem na kritérium podstatného zásahu do jejího postavení na dotčeném trhu.

57 Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku je tedy třeba zamítnout jako neopodstatněný.

K pátému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, zásad účinné soudní ochrany a rovnosti zbraní, jakož i ze zjevně nesprávného posouzení, jelikož Tribunál použil příliš přísná kritéria pro prokázání podstatného zásahu do postavení na dotčeném trhu

Argumentace účastnic řízení

58 V rámci pátého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že i kdyby se mělo použít kritérium podstatného zásahu do jejího postavení na dotčeném trhu, měl Tribunál z důvodu zvláštností projednávané věci zmírnit důkazní břemeno ohledně splnění tohoto kritéria v této věci.

59 Navrhovatelka mimoto zdůrazňuje, že Komise nezohlednila všechny relevantní skutkové okolnosti a všechna relevantní opatření. Z důvodu svévolného popisu situace provedeného Komisí, jakož i z důvodu z toho vyplývajících informačních mezer v neprospěch navrhovatelky, nemůže být navrhovatelka nucena s ohledem na zásadu rovnosti zbraní a zásadu účinné soudní ochrany prokázat, že dotčená opatření podstatně zasáhla do jejího postavení na dotčeném trhu.

60 Navrhovatelka má za to, že z tohoto hlediska předložila důkaz o podstatném zásahu do jejího postavení na dotčeném trhu, jelikož společnost Ryanair obdržela od společnosti FFHG a spolkové země Porýní-Falc několik stovek milionů eur a tato opatření podstatně zasáhla do postavení navrhovatelky na trhu jak v odvětví evropské letecké dopravy, tak na její hlavní provozní základně ve Frankfurtu nad Mohanem.

61 Podle Komise a spolkové země Porýní-Falc musí být pátý důvod kasačního opravného prostředku zamítnut jako neopodstatněný.

Závěry Soudního dvora

62 Je třeba uvést, že argumentace navrhovatelky, podle které jí měl Tribunál přiznat zmírnění důkazního břemene, nemá žádný právní základ.

63 Zaprvé, pokud se navrhovatelka dovolává neúplného a nesprávného posouzení dotčených opatření ze strany Komise, nemůže mít tato okolnost, i kdyby byla prokázána, vliv na relevanci podmínky, podle které musí být sporné rozhodnutí s to podstatně zasáhnout do jejího postavení na trhu, ani na důkazní břemeno vyžadované k prokázání aktivní legitimace k podání žaloby proti rozhodnutí týkajícímu se těchto opatření.

64 Zadruhé v rozsahu, v němž navrhovatelka tvrdí, že vzhledem k tomu, že mělo být zmírněno její důkazní břemeno ohledně podstatného zásahu do jejího postavení na trhu, tento důkaz skutečně předložila a uvádí za tímto účelem výhody, které Ryanair získala od společnosti FFHG a spolkové země Porýní-Falc, postačí uvést, že tento argument je založen na chybném předpokladu, jelikož, jak vyplývá z předchozího bodu, navrhovatelka se nemůže takového zmírnění důkazního břemene dovolávat.

65 Pátý důvod kasačního opravného prostředku je tedy třeba zamítnout jako neopodstatněný.

K šestému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu ze zjevně nesprávného posouzení, když měl Tribunál za to, že opatření, kterých se týká sporné rozhodnutí, nezasáhla podstatným způsobem do postavení navrhovatelky na dotčeném trhu

Argumentace účastnic řízení

66 Šestým důvodem kasačního opravného prostředku, uplatněným podpůrně, navrhovatelka Tribunálu zaprvé vytýká, že při posouzení podmínky týkající se podstatného zásahu do jejího postavení na trhu vycházel z nesprávného chápání dotčeného trhu. V tomto ohledu použil Tribunál pro svou analýzu nesprávná kritéria. Zadruhé Tribunál klade nepřiměřené požadavky na příčinnou souvislost. Zatřetí jeho analýza nezohlednila skutečnost, že dotčený trh expanduje, a vycházela z chybných úvah zejména ohledně otevření základny letecké společnosti Ryanair na letišti ve Frankfurtu nad Mohanem a zeměpisné blízkosti tohoto letiště k letišti Frankfurt-Hahn.

67 Pokud jde nejprve o definici dotčeného trhu, kritizuje navrhovatelka zejména bod 117, jakož i bod 119 a násl. napadeného usnesení, jelikož v nich Tribunál nesprávně odmítl definici poskytnutou navrhovatelkou z důvodu, že není relevantní pro účely posouzení přípustnosti žaloby podle čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU v oblasti státních podpor.

68 Stejně tak navrhovatelka tvrdí, že Tribunál v této části napadeného usnesení vycházel z nesprávné definice relevantního trhu, když odmítl definici, kterou v tomto ohledu předložila. Relevantním trhem v projednávané věci je totiž trh odvětví evropské letecké dopravy, a v důsledku toho evropské sítě leteckých spojení tvořené dotčenými soutěžiteli, a sice společností Ryanair a navrhovatelkou.

69 Dále navrhovatelka Tribunálu vytýká, že zejména v bodě 118 napadeného usnesení na základě nesprávných kritérií přezkumu paušálně odmítl skutečnosti a argumenty, které předložila k prokázání podstatného zásahu do jejího postavení na dotčeném trhu, i když tyto skutečnosti a argumenty byly shrnuty v bodě 117 tohoto usnesení. Tím se Tribunál navíc odchýlil od

požadavků pro prokázání takového zásahu, zejména pokud jde o příčinnou souvislost mezi dotčenými opatřeními a tímto zásahem, které vyplývají z rozsudku ze dne 28. ledna 1986, Cofaz a další v. Komise (169/84, EU:C:1986:42).

70 Podle názoru navrhovatelky porušil Tribunál z tohoto důvodu rovněž článek 47 Listiny.

71 Navrhovatelka nakonec tvrdí, že na rozdíl od toho, jak v tomto ohledu rozhodl Tribunál zejména v bodech 121 a násl. napadeného usnesení, poskytla několik důkazů týkajících se zejména evropské letecké dopravy, evropských sítí leteckých společností, exponenciálního růstu společnosti Ryanair a jejího počtu cestujících, otevření základny společnosti Ryanair na letišti ve Frankfurtu nad Mohanem, jakož i zeměpisné blízkosti obou dotčených letišť. Navrhovatelka má tedy za to, že prokázala, že dotčené podpory podstatně zasáhly do jejího postavení na dotčeném trhu.

72 Z toho navrhovatelka vyvozuje, že kdyby Tribunál tyto skutečnosti posoudil správně, musel by potvrdit přípustnost žaloby.

73 Komise má za to, že šestý důvod kasačního opravného prostředku kritizuje svrchované posouzení skutkových okolností a důkazů provedené Tribunálem, a je tedy nepřípustný. V každém případě se Komise stejně jako spolková země Porýní-Falc domnívá, že tento důvod kasačního opravného prostředku je třeba zamítnout v plném rozsahu jako neopodstatněný.

Závěry Soudního dvora

74 Úvodem je třeba připomenout, že Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že prokázání žalobcem podstatného zásahu do jeho postavení na trhu neznamená, že se s konečnou platností rozhoduje o soutěžních vztazích mezi žalobcem a podniky, které mají prospěch z daného rozhodnutí, ale vyžaduje pouze od uvedeného žalobce, aby vhodným způsobem uvedl důvody, proč rozhodnutí Komise může poškodit jeho oprávněné zájmy tím, že podstatně zasahuje do jeho postavení na dotčeném trhu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 28. ledna 1986, Cofaz a další v. Komise, 169/84, EU:C:1986:42, bod 28; ze dne 22. listopadu 2007, Španělsko v. Lenzing, C-525/04 P, EU:C:2007:698, bod 41; ze dne 22. listopadu 2007, Sniace v. Komise, C-260/05 P, EU:C:2007:700, bod 60, a ze dne 15. července 2021, Deutsche Lufthansa v. Komise, C-453/19 P, EU:C:2021:608, bod 57).

75 Z judikatury Soudního dvora tedy vyplývá, že podstatné zasažení soutěžního postavení žalobce na dotčeném trhu nevyplývá z podrobné analýzy jednotlivých konkurenčních vztahů na tomto trhu umožňující přesně určit rozsah zasažení jeho soutěžního postavení, ale v zásadě z *prima facie* konstatování, že poskytnutí opatření, kterého se týká rozhodnutí Komise, vede k zasažení tohoto postavení podstatným způsobem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. července 2021, Deutsche Lufthansa v. Komise, C-453/19 P, EU:C:2021:608, bod 58).

76 Z toho vyplývá, že tato podmínka může být splněna, jestliže žalobce předloží důkazy umožňující prokázat, že dotčené opatření je způsobilé podstatně zasáhnout do jeho postavení na dotčeném trhu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. července 2021, Deutsche Lufthansa v. Komise, C-453/19 P, EU:C:2021:608, bod 59 a citovaná judikatura).

77 V tomto ohledu Soudní dvůr v bodech 63 a 64 rozsudku ze dne 15. července 2021, Deutsche Lufthansa v. Komise (C-453/19 P, EU:C:2021:608), a na rozdíl od toho, co uvedl Tribunál v bodě 116 napadeného usnesení, rozhodl, že konstatování *prima facie*, že opatření, jehož se týká

rozhodnutí Komise, vede k podstatnému zásahu do soutěžního postavení žalobce, nevyžaduje, aby žalobce vymezil dotčený trh nebo dotčené trhy tím, že předloží informace o jejich velikosti a struktuře, jakož i soutěžitelích přítomných na těchto trzích.

78 Naproti tomu, jak Tribunál právem připomněl v bodě 112 napadeného usnesení, samotná okolnost, že v první řadě akt, jehož zrušení se uvedený žalobce domáhá, může mít určitý vliv na konkurenční vztahy na dotčeném trhu a že se žalobce nachází v jakémkoli konkurenčním vztahu s osobou, která má prospěch z tohoto aktu, nemůže postačovat k tomu, aby mohl být považován za osobně dotčeného uvedeným aktem. Jinými slovy, podnik se nemůže omezit na to, že se bude dovolávat svého postavení soutěžitele ve vztahu k podniku, který má prospěch z opatření uvedeného v aktu, jehož zrušení se domáhá (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 22. prosince 2008, British Aggregates v. Komise, C-487/06 P, EU:C:2008:757, body 47 a 48, jakož i ze dne 17. září 2015, Mory a další v. Komise, C-33/14 P, EU:C:2015:609, body 99 a 100).

79 V druhé řadě, jak Tribunál správně konstatoval v bodě 115 napadeného usnesení, prokázání podstatného zásahu do postavení konkurenta na trhu se nemůže omezovat na existenci určitých skutečností naznačujících zhoršení obchodní nebo finanční výkonnosti žalobce, jako je významný pokles obratu, nezanedbatelné finanční ztráty nebo podstatné zmenšení podílů na trhu v důsledku přiznání dotčené podpory. Přiznání státní podpory může zasáhnout do soutěžní situace subjektu i jinými způsoby, zejména tím, že způsobí ušlý zisk nebo vývoj méně příznivý než ten, který by byl zaznamenán v případě neexistence takové podpory (rozsudek ze dne 15. července 2021, Deutsche Lufthansa v. Komise, C-453/19 P, EU:C:2021:608, bod 61 a citovaná judikatura).

80 V rozsahu, v němž navrhovatelka šestým důvodem kasačního opravného prostředku Tribunálu vytýká, že při zkoumání podstatného zásahu do jejího postavení na dotčeném trhu tento trh nesprávně definoval, jelikož neměl za to, že se jedná o odvětví evropské letecké dopravy tvořené evropskou sítí leteckých spojení provozovaných různými leteckými společnostmi působícími v tomto odvětví, tedy zejména společností Ryanair a navrhovatelkou, je třeba v projednávané věci nejprve konstatovat, že tento argument je založen na neúplném výkladu napadeného usnesení a nemůže proto obstát. Z bodu 130 tohoto usnesení totiž vyplývá, že Tribunál tento trh, jak jej sama navrhovatelka definovala v prvním stupni, zohlednil.

81 Tribunál dále v bodě 131 napadeného usnesení rozhodl, že i za předpokladu, že by relevantní trh v projednávané věci mohl být takto definován, nelze mít přesto za to, že došlo k podstatnému zásahu do postavení navrhovatelky na tomto trhu, ani s ohledem na okolnost, že Ryanair provozuje letecká spojení z Frankfurtu nad Mohanem, ani s ohledem na další skutečnosti předložené navrhovatelkou.

82 V rámci svrchovaného posouzení skutkových okolností, které nemůže být zpochybněno ve stadiu kasačního opravného prostředku, s výjimkou případu důvodu kasačního opravného prostředku vycházejícího ze zkreslení těchto okolností, na které navrhovatelka v projednávané věci nepoukazuje, dospěl Tribunál v bodě 141 tohoto usnesení k závěru, že navrhovatelka nedoložila, že v návaznosti na přijetí opatření ve prospěch letiště Frankfurt-Hahn, třebaže byla převedena na společnost Ryanair, došlo k významnému poklesu jejího obratu, nezanedbatelným finančním ztrátám nebo značnému snížení jejích podílů na dotčeném trhu či dotčených trzích. Tribunál doplnil, že navrhovatelka neprokázala ani to, že jí ušel zisk nebo že ve vztahu k ní došlo k vývoji, který byl méně příznivý než ten, který by byl zaznamenán v případě neexistence těchto opatření.

83 Konečně musí být odmítnuto tvrzení navrhovatelky, že Tribunál v bodě 117 a následujících napadeného usnesení paušálně a na základě chybných kritérií pro přezkum odmítl skutečnosti a argumenty, které uvedla k prokázání podstatného zásahu do jejího postavení na dotčeném trhu, ačkoli tyto skutečnosti takové narušení prokazují.

84 Poté, co Tribunál v bodě 117 napadeného usnesení shrnul všech osm argumentů a důkazů, které předložila navrhovatelka, měl totiž v bodě 118 tohoto usnesení za to, že většina argumentů navrhovatelky se omezuje na uvedení obecného konkurenčního tlaku, který nízkonákladové společnosti vyvíjejí na tradiční letecké společnosti. Jak přitom bylo připomenuto v bodě 78 tohoto rozsudku, podle ustálené judikatury nemůže takové konstatování prokázat, že navrhovatelka byla sporným rozhodnutím podstatně zasažena. Dále je třeba uvést, že Tribunál tyto argumenty zkoumal v rámci svrchovaného posouzení skutkových okolností, které jej vedlo k závěru uvedenému v bodě 141 napadeného usnesení, takže ze stejných důvodů, jako jsou důvody uvedené v bodě 82 tohoto rozsudku, musí být argumenty navrhovatelky považovány za nepřípustné.

85 Z toho vyplývá, že musí být rovněž odmítnut argument vycházející z porušení článku 47 Listiny.

86 Za těchto okolností navrhovatelka neprokázala, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když zejména v bodě 144 napadeného usnesení dospěl k závěru, že navrhovatelka právně dostačujícím způsobem neprokázala, že je osobně dotčena opatřeními uvedenými ve sporném rozhodnutí, takže její žaloba na neplatnost nemůže být považována za přípustnou na základě čl. 263 čtvrtého pododstavce druhé části věty SFEU.

87 Šestý důvod kasačního opravného prostředku je tedy třeba zčásti odmítnout jako nepřípustný a zčásti zamítnout jako neopodstatněný.

88 Vzhledem k tomu, že žádný z důvodů předložených navrhovatelkou na podporu jejího kasačního opravného prostředku nemůže obstát, musí být kasační opravný prostředek zamítnut v plném rozsahu.

K nákladům řízení

89 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný.

90 Podle čl. 138 odst. 1 tohoto jednacího řádu, který se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě jeho čl. 184 odst. 1, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise, jakož i spolková země Porýní-Falc požadovaly náhradu nákladů řízení a navrhovatelka neměla ve věci úspěch, je důvodné uložit navrhovatelce náhradu nákladů tohoto řízení o kasačním opravném prostředku.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

1) **Kasační opravný prostředek se zamítá.**

2) **Společnost Deutsche Lufthansa AG ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené Evropskou komisí, a spolkovou zemí Porýní-Falc.**

Podpisy.